

Factsheet

Het aanbod aan vredesopvoedingsprojecten voor het Vlaams onderwijs

Onder de noemer 'vrede kan je leren' zijn er heel wat organisaties die vredesopvoedingsprojecten organiseren en aanbieden. Scholen en jeugdverenigingen doen regelmatig een beroep op deze aanbieders van vredesopvoedingsprojecten. Het Vredesinstituut vond een zestigtal organisaties die samen meer dan 400 vredeseducatieve initiatieven aanbieden voor het onderwijs.

Aanbieders van vredesopvoeding voor het onderwijs

Er zijn een aantal categorieën van organisaties met een aanbod aan vredesopvoedingsprojecten voor het onderwijs. In de eerste plaats vinden we deze aanbieders terug in de klassieke vredesbewegingen. Verder werken veel organisaties rond de twee Wereldoorlogen en nog andere organisaties houden zich bezig met inter-persoonlijke relaties, de zogenaamde kleine vrede. Daarnaast zijn er nog heel wat organisaties die werken rond de vijf types van vredesopvoeding die Ian Harris heeft onderscheiden: internationaal, mensenrechten, ontwikkeling, milieu en conflicthantering. Uiteraard zijn er organisaties die een combinatie van de verschillende types van vredesopvoeding aanbieden. Tot slot zijn er ook nog educatieve organisaties met een specifiek profiel: ze richten zich op een brede waaier aan thema's, maar bieden daarbinnen wel vredeseducatieve projecten aan, vaak volgens een specifieke methode.

Het aanbod in vogelvlucht

Het vredeseducatieve aanbod in Vlaanderen blijkt erg breed. Met een mooie spreiding over leeftijdsgroepen en de verschillende types van vredesopvoeding is er voor elk wat wils. Men werkt zowel rond negatieve vrede – het afwenden of stopzetten van oorlog of direct geweld – als rond positieve vrede, het bevorderen van een vredescultuur waar geweldloosheid, rechtvaardigheid en duurzaamheid de oorzaken van geweld wegnemen.

Organisaties die werken vanuit de herinnering aan de twee wereldoorlogen, zijn het meest uitgesproken op negatieve vrede toegespitst. De traditionele vredesbeweging en de organisaties die werken rond inter-persoonlijk geweld combineren het vaakst negatieve en positieve vrede. Organisaties die een andere noemer gebruiken voor hun vredeseducatieve projecten, richten zich vrijwel exclusief op positieve vrede. We moeten hierbij opmerken dat er een overwicht is van positieve vredesopvoeding, veeleer dan negatieve vredesopvoeding. Binnen de verschillende types komen opvoeding voor conflicthantering en internationale opvoeding het vaakst voor. Er is voor alle leeftijdsgroepen een zeer ruim en gevarieerd aanbod beschikbaar maar de meeste projecten worden ontwikkeld voor leerlingen tussen 10 en 18 jaar, met pieken in de derde graden van het basis – en het secundair onderwijs.

Aangeboden werkvormen

Organisaties die vredesopvoedingsprojecten aanbieden, kiezen vaak voor een focus op een bepaald thema of type vredesopvoeding, een vaste doelgroep en/of een vaste methode. Hun aanbod wordt ook vaak afgestemd op leerplannen of eindtermen. De overgrote meerderheid van de vredesopvoedingsprojecten in het Vlaamse onderwijs maakt gebruik van meerdere didactische werkvormen. Van de projecten die extern ondersteund worden maakt slechts een kleine groep (19% in het basisonderwijs en 23% in het secundair onderwijs) gebruik van slechts één werkvorm. In het basisonderwijs maakt men hoofdzakelijk gebruik van themaweken, lessenreeksen en klasdiscussies. In het secundair onderwijs is het onderscheid tussen vaak en minder vaak gebruikte werkvormen minder groot. In vergelijking met het basisonderwijs worden er wel relatief meer workshops, uitstappen en lezingen georganiseerd. We zien wel dat er bij leerkrachten een duidelijke voorkeur is voor ervaringsgerichte en interactieve werkvormen. De actieve inleving, beleving en ervaring krijgt bij de aangeboden vredesopvoedingsprojecten dan ook veel aandacht. Het door de organisaties aangeboden materiaal sluit ook helemaal aan bij de voorkeur voor ervaringsgerichte en interactieve werkvormen en bestaan vaak uit spelvormen, voorwerpenkoffers en in iets mindere mate in workshops of ateliers.

Via welk kanaal vinden scholen vredesopvoedingsprojecten?

Persoonlijke contacten blijken erg belangrijk te zijn bij het vinden van de juiste organisatie die de school kan helpen bij het opzetten van een vredesopvoedingsproject. Dit is het belangrijkste kanaal zowel in het basis als het secundair onderwijs (37% en 32%). Ook het rechtstreeks aanschrijven van scholen lijkt een goede strategie van aanbiedende organisaties. Zowel in het basis als in het secundair zijn bijna de helft van de volledig door externe organisaties georganiseerde projecten het gevolg van het rechtstreeks aanschrijven van de scholen door deze organisaties. Andere zoekkanalen als infosessies of CANON cultuurcel worden beduidend minder vaak gebruikt door scholen om vredeseducatieve organisaties te vinden.

Omdat een toegankelijk overzicht van het aanbod aan vredesopvoedingsprojecten voor het onderwijs ontbreekt, heeft het Vredesinstituut de databank www.vlaamsvredesinstituut.eu/vredesopvoeding online geplaatst: via een eenvoudige zoekmodule kan je grasduinen in de meer dan 400 projecten van een zestigtal organisaties.

Vredesopvoeding als proces

Om te vermijden dat een vredesopvoedingsproject een eenmalig feit zonder gevolg wordt, is continuïteit belangrijk. Deze continuïteit wordt soms rechtstreeks voorzien door de aanbieder met initiatieven die voortbouwen op eerdere projecten of met onderwijsmethodes die langlopend kunnen gehanteerd worden. Vanuit de aanbiedende organisaties is er daarom ook niet enkel materiaal voor de voorbereiding van een project voor handen, maar ook voor de nabespreking ervan. Het slagen van een vredeseducatief project hangt hier in grote mate van af: een procesmatige aanpak van vredesopvoeding is van doorslaggevend belang.

Meer weten?

Het volledige rapport *‘Over positieve en negatieve vrede - Vredesopvoeding voor het basis- en secundair onderwijs in Vlaanderen: conceptuele afbakening en analyse van het aanbod’* vind je op www.vlaamsvredesinstituut.eu.

Je kan een project of organisatie voor vredesopvoeding zoeken via de online databank op www.vlaamsvredesinstituut.eu/vredesopvoeding